

VEIKLOS SRITYS

Mažeikių rajono savivaldybės kontrolės ir audito tarnybos (toliau – Tarnyba) **veiklos sritis – išorės auditas ir kontrolė** Mažeikių rajono savivaldybės administracijoje, Savivaldybės administravimo subjektuose ir Savivaldybės valdomose įmonėse.

Tarnybos veiklos kryptys:

- Finansinis auditas
- Atitikties auditas
- Veiklos auditas
- Išvados Tarybai
- Asmenų prašymų, pranešimų, skundų ir pareiškimų nagrinėjimas

Tarnyba savo veiklą orientuoja pagal pagrindinius jai keliamus uždavinius:

- prižiūrėti, ar teisėtai, efektyviai, ekonomiškai ir rezultatyviai valdomas ir naudojamas savivaldybės turtas ir patikėjimo teise valdomas valstybės turtas, kaip vykdomas savivaldybės biudžetas ir naudojami kiti piniginiai ištekliai;

- padėti Mažeikių rajono savivaldybei valdyti finansus ir turtą, skatinti aukščiausių finansų valdymo standartų įgyvendinimą savivaldos sektoriuje bei efektyvų viešųjų paslaugų teikimą visuomenei.

AUDITAS

Tarnyba atlieka finansinius, atitikties ir veiklos auditus vadovaudamasi:

- Tarptautinės buhalterijų federacijos Tarptautinių audito ir užtikrinimo standartų valdybos išleistais Tarptautiniais audito standartais (<http://lar.lt/www/new/page.php?326>);

- Tarptautiniais aukščiausiųjų audito institucijų standartais (3000-asis TAAIS “Veiklos audito standartas” ir 4000-asis TAAIS „Atitikties audito standartas“ prieiga per internetą: <https://www.valstybeskontrolė.lt/LT/post/17128/>).

FINANSINIS IR ATITIKTIES AUDITAS

Finansinio audito tikslas yra įvertinti audituojamo subjekto metinius (konsoliduotųjų) finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinius ir pareikšti nepriklausomą nuomonę, ar jie parodo tikrą ir teisingą vaizdą, ar yra parengti pagal taikomą finansinės atskaitomybės tvarką, taip pat įvertinti audituojamo subjekto lėšų ir turto valdymo, naudojimo, disponavimo jais atitiktį teisės aktams ir jų naudojimą įstatymų nustatytiems tikslams.

Tarnyba kiekvienais metais atlieka Savivaldybės metinių ataskaitų rinkinio, Savivaldybės biudžeto ir turto naudojimo finansinį ir atitikties auditą ir teikia išvadą Savivaldybės tarybai.

AUDITORIAUS ATSAKOMYBĖ ATLIEKANT FINANSINĮ IR ATITIKTIES AUDITĄ

Atlikdami auditą pagal tarptautinius audito standartus ir tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus, viso audito metu priimame profesinius sprendimus ir laikomės profesinio skepticizmo principo. Mes taip pat:

- nustatome ir įvertiname (konsoliduotųjų) finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų reikšmingo išskrypimo dėl apgaulės arba klaidų riziką, suplanuojame ir atliekame procedūras kaip atsaką į tokią

riziką ir surenkame pakankamų tinkamų audito įrodymų mūsų nuomonei pagrįsti. Reikšmingo iškraipymo dėl apgaulės neaptikimo rizika yra didesnė nei reikšmingo iškraipymo dėl klaidų neaptikimo rizika, nes apgaule gali būti sukčiavimas, klastojimas, tyčinis praleidimas, klaidingas aiškinimas arba vidaus kontrolių nepaisymas;

- o vertiname su auditu susijusių subjektų (jų grupės) vidaus kontrolę, kad galėtume suplanuoti konkrečiomis aplinkybėmis tinkamas audito procedūras, o ne tam, kad galėtume pareikšti nuomonę apie subjekto (subjektų grupės) vidaus kontrolės efektyvumą;

- o vertiname taikomų apskaitos metodų tinkamumą ir apskaitinių vertinimų bei susijusių vadovybės atskleidimų pagrįstumą;

- o vertiname bendrą (konsoliduotųjų) finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų pateikimą, struktūrą ir turinį, įskaitant atskleidimus, ir tai, ar šiose ataskaitose pateikti pagrindžiantys sandoriai ir įvykiai taip, kad atitiktų teisingo pateikimo koncepciją.

Atlikdami grupės auditą taip pat surenkame pakankamų tinkamų audito įrodymų apie subjektų finansinę informaciją ar veiklą grupėje, kad galėtume pareikšti nuomonę apie grupės konsoliduotas finansines ir biudžeto vykdymo ataskaitas. Atsakome už vadovavimą grupės auditui, jo priežiūrą ir atlikimą. Tik mes atsakome už pareikštą mūsų nuomonę apie auditą.

Mes, be visų kitų dalykų, informuojame už valdymą atsakingus asmenis dėl audito apimties ir atlikimo laiko bei reikšmingų audito pastebėjimų, įskaitant svarbius vidaus kontrolės trūkumus, kuriuos nustatome audito metu.

Iš dalykų, apie kuriuos informuojame už valdymą atsakingus asmenis, išskiriame tuos, kurie buvo svarbiausi atliekant einamojo laikotarpio finansinį auditą ir kurie laikomi pagrindiniais audito dalykais. Tokius dalykus apibūdiname audito ataskaitoje, jeigu pagal įstatymą arba teisės aktą nedraudžiama viešai atskleisti tokio dalyko arba jeigu, labai retomis aplinkybėmis, nustatome, kad dalykas neturėtų būti pateikiamas, nes galima pagrįstai tikėtis, jog tokio pateikimo neigiamos pasekmės persvers visuomenės gaunamą naudą.

Tarnybos atliktus finansinius ir teisėtumo auditus galite rasti skyriuje [Audito ataskaitos ir išvados](#).

VEIKLOS AUDITAS

Veiklos audito tikslas yra įvertinti, ar audituojamas subjektas savo veiklą vykdo vadovaudamasis ekonomiškumo, efektyvumo ir rezultatyvumo principais, taip pat atskleisti veiklos tobulinimo galimybes.

Veiklos auditas yra nepriklausomas tyrimas, atliekamas neperiodiškai. Jo metu atliekama nepriklausoma viešojo sektoriaus veiklos analizė ir vertinimas. Veiklos audito metu gali būti nustatomos subjektų veiklos problemos anksčiau, negu jos gali paveikti subjekto veiklą, taigi veiklos auditas leidžia nustatyti ne tik esamas, bet ir tikėtinas problemas. Todėl tai yra labai svarbi prevencijos priemonė.

Veiklos audito metu gali būti vertinama vienos ar kelių institucijų veikla, taip pat atskiros institucijos (-ų) veiklos dalys ar vykdomos programos. Todėl veiklos auditą galima suskirstyti į šiuos pogrupius:

- o organizacijos auditas (jo metu vertinama, ar įstaiga taupiai, rezultatyviai ir efektyviai naudoja jai patikėtus išteklius ir kaip vykdo jai pavestas atlikti funkcijas);

- sistemos auditas (jo metu vertinama tam tikros viešojo sektoriaus srities (sistemos) valdymas, apimantis sistemoje veikiančių ir turinčių bendrų tikslų institucijų veiklą);
- programų auditas (jo metu vertinama, ar programos, finansuojamos savivaldybės lėšomis, vykdomos taupiai, efektyviai ir rezultatyviai).

Tarnyba, atlikdama veiklos auditą, padeda ir skatina audituojamus subjektus gerinti savo veiklos rezultatus, teikia patikimą ir viešą informaciją visuomenei, mokesčių mokėtojams apie tai, kaip naudojami finansiniai ištekliai.

Tarnybos atliktus veiklos auditus galite rasti skyriuje [Audito ataskaitos ir išvados](#).

ATITIKTIES AUDITAS

Atitikties audito tikslas yra įvertinti, ar viešojo sektoriaus subjektų veikla atitinka reikalavimus, kurių subjektai turi laikytis.

Atitikties auditas – audito tipas, kai vertinama audituojamo subjekto veiklos atitiktis teisės aktų ir (ar) kitiems reikalavimams ir gali būti pareiškama nepriklausoma auditoriaus nuomonė. TAAIS¹ nurodyta, kad atitikties auditas yra nepriklausomas įvertinimas, ar tam tikra audito sritis atitinka jai taikomus reikalavimus (kriterijus). Atitikties auditas atliekamas vertinant, ar veikla, finansinės ūkinės operacijos ir informacija visais reikšmingais atžvilgiais atitinka reikalavimus, kurių privalo laikytis audituojamas subjektas.

Išskiriami du atitikties audito aspektai pagal audito kriterijų pobūdį:

- *teisėtumas* – vertinama, kaip laikomasi oficialių kriterijų, pavyzdžiui, galiojančių įstatymų ar kitų teisės aktų, sutarčių, susitarimų ir kt.;
- *tinkamumas* – vertinama, kaip laikomasi bendrųjų principų, pavyzdžiui, gero finansų valdymo ir viešojo sektoriaus darbuotojų elgesio principų ir kt.

Tarnybos atliktus veiklos auditus galite rasti skyriuje [Audito ataskaitos ir išvados](#).

IŠVADOS TARYBAI

Tarnyba Savivaldybės tarybai teikia sprendimams priimti reikalingas išvadas:

- dėl savivaldybės prisiimamų įsipareigojimų pagal paskolų, finansinės nuomos (lizingo) ir kitų įsipareigojamųjų skolos dokumentų sutartis, garantijų suteikimo kreditoriams už savivaldybės valdomų įmonių prisiimamus įsipareigojimus pagal paskolų, finansinės nuomos (lizingo) ir kitų įsipareigojamųjų skolos dokumentų sutartis;
- dėl viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektų įgyvendinimo tikslingumo ir pritarimo galutinėms viešojo ir privataus sektorių partnerystės sutarties sąlygoms, jeigu jos skiriasi nuo sprendime dėl viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektų įgyvendinimo tikslingumo nurodytų partnerystės projekto sąlygų;
- dėl skolininkų ir skolininkų, už kurių įsipareigojimų įvykdymą garantuoja valstybė, ūkinės ir finansinės būklės, taip pat dėl iš valstybės vardu pasiskolintų lėšų, teikiamų paskolų ir valstybės garantijų teikimo, paskolų naudojimo pagal tikslinę paskirtį ir paskolų grąžinimo;

¹ 400-ojo TAAIS „Atitikties audito principai“, 12 p.

- dėl galimybės savivaldybei prisiimti finansinius įsipareigojimus dėl prioritetinės savivaldybės infrastruktūros plėtros.

ASMENŲ PRAŠYMŲ, SKUNDŲ NAGRINĖJIMAS

Tarnyba nagrinėja iš gyventojų gaunamus prašymus, pranešimus, skundus ir pareiškimus dėl Savivaldybės lėšų ir turto, patikėjimo teise valdomo valstybės turto naudojimo, valdymo ir disponavimo juo ir teikia išvadas dėl tokio tyrimo rezultatų.

BENDRADARBIAVIMAS

Tarnyba, įgyvendindama savo funkcijas, bendradarbiauja su daugeliu institucijų: Savivaldybės taryba, Valstybės kontrole, Vyriausybės atstovu Telšių apskrityje, Savivaldybės administracijos centralizuotu vidaus audito skyriumi ir kitomis institucijomis.

Tarnybos bendradarbiavimas su Savivaldybės taryba yra labai svarbi Savivaldybės turto priežiūros dalis. Taryba, vykdydama vykdomosios valdžios kontrolę, naudojami audito rezultatais ir siekia, kad subjektai, kuriuose Tarnyba atliko auditą, įgyvendintų audito rekomendacijas. Tarnyba palaiko ryšius tiek su Savivaldybės taryba, tiek su jos komitetais. Aktyviausiai bendradarbiaujama su Tarybos Kontrolės komitetu, kuris reguliariai svarsto audito ataskaitas.

Su Valstybės kontrole bendradarbiaujama tobulinant auditą ir apskaitą reglamentuojančius teisės aktus, viešojo sektoriaus audito metodikas, dalijantis patirtimi. Valstybės kontrolė atlieka Tarnybos atliktų auditų išorinę peržiūrą.

Su Savivaldybės administracijos centralizuotu vidaus audito skyriumi bendradarbiaujama sudarant veiklos planus, viešojo sektoriaus vidaus kontrolės klausimais bei dalijantis patirtimi.

Tarnyba įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka teikia informaciją kitoms valstybės ir savivaldybės institucijoms.

Savivaldybių kontrolės ir audito tarnybų interesams atstovauti valstybės institucijose ir Lietuvos savivaldybių asociacijoje įsteigta Lietuvos savivaldybių kontrolierių asociacija (SKA), kurios nare yra ir Mažeikių rajono savivaldybės kontrolės ir audito tarnyba. Asociacijos vardu vyksta SKAT bendradarbiavimas su Seimu, Valstybės kontrole, Finansų ministerija, Lietuvos auditorių rūmais – tobulinant auditą ir apskaitą reglamentuojančius teisės aktus, viešojo sektoriaus audito metodikas, dalijantis patirtimi. SKA palaiko ryšius ir su savo partneriais užsienio šalyse. Savivaldybių kontrolierių asociacija Europos regioninių audito institucijų EURORAI veikloje dalyvauja asocijuoto nario teisėmis.

GEROSIOS PRAKTIKOS SKLAIDA

Tarnyba nėra tik vertinanti institucija. Atliekami finansiniai, atitikties ir veiklos auditai yra gerosios patirties ir informacijos apie sisteminės klaidas kaupimo būdas. Auditų metu ne tik įvardijamos audituojamųjų daromos klaidos, bet ir skleidžiama informacija apie geriausius pasiekimus. Kitaip tariant, siekiama tapti audituojamoms įstaigoms ir organizacijoms gerosios patirties skleidėjais. Viešinama institucijų patirtis – ne tik klaidos, bet ir gerosios praktikos pavyzdžiai – yra naudinga kitoms įstaigoms ir organizacijoms, nes, matydamos konkrečius pavyzdžius, jos gali įvertinti kylančias grėsmes bei riziką ir savo srityje, taisyti klaidas ir ateityje jų išvengti.
